

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z odwołania U. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o rekompensatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7 marca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie U. G. od decyzji z dnia 15 kwietnia 2016 r., którą Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. ustalił i podjął wypłatę emerytury wnioskodawczynie. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawczynie nie przysługuje prawo do rekompensaty, ponieważ nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 23 listopada 2017 r. w punkcie I oddalił apelację od powyższego wyroku; w punkcie II nie obciążył wnioskodawczynie kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz działu XIV, poz. 24 pkt 1 tego rozporządzenia, przez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie apelacji wnioskodawczynie, nieprzyznanie jej rekompensaty przewidzianej w tych przepisach, podczas gdy wnioskodawczynie spełniała wszystkie warunki uzyskania świadczenia, w tym posiada wymagany okres pracy w warunkach szczególnych; a ponadto naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 366 k.p.c., przez ograniczenie postępowania dowodowego jedynie do analizy treści wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 maja 2009 r. w oparciu o zasadę powagi rzeczy osądzonej, przyjęcie ustaleń Sądu Okręgowego w K. poczynionych w sprawie IV U [...], brak dokonania własnych ustaleń w zakresie oceny pracy wnioskodawczynie na stanowisku specjalisty ds. zwalniania wyrobów gotowych (gumowych), czy kierownika laboratorium zwalniania mieszanek i wyrobów gumowych, podczas gdy okoliczności te nie były objęte powagą rzeczy osądzonej, pominięcie wniosków dowodowych zgłoszonych przez wnioskodawczynię, w tym wyroków wydanych w sprawach laborantów zatrudnionych w S. [...].

Mając na uwadze powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie; a w przypadku stwierdzenia podstaw - o uchylenie w całości również zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w K. i przekazanie sprawy do rozpoznania temu Sądowi w zmienionym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadniła potrzebą wykładni art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 366 k.p.c., a nadto koniecznością rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego w zakresie związania zasadą powagi rzeczy osądzonej i udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy

w sprawie o rekompensatę przewidzianą w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych Sąd jest związany ustaleniami poczynionymi w rozpoznawanej uprzednio sprawie o emeryturę wcześniejszą w zakresie oceny, czy wnioskujący wykonywał pracę w warunkach szczególnych?

Organ rentowy wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej, ewentualnie o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, bądź oddalenie oraz o zasądzenie od skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek organu rentowego o odrzucenie skargi kasacyjnej, co miało wynikać z jej niedopuszczalności w związku z niższą od 10.000 zł wartością przedmiotu zaskarżenia. Sąd Apelacyjny dokonał bowiem sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia i postanowieniem z dnia 12 czerwca 2018 r. ustalił ją na kwotę 40.029 zł.

Odnosząc się natomiast do wniosku skarżącej o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazać trzeba, że zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności

należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno natomiast przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Tych warunków nie spełnia wnioszek skarżącej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem zgodnie, że powaga rzeczy osądzonej i moc wiążąca (art. 366 k.p.c. i art. 365 § 1 k.p.c.) są dwoma aspektami tej samej instytucji, jaką jest prawomocność materialna

orzeczenia. Istota mocy wiążącej polega na tym, że sąd obowiązany jest przyjąć, iż konkretna kwestia kształtuje się tak, jak orzeczono o niej w prawomocnym orzeczeniu (por. niepublikowane wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2011 r., III CSK 161/10; z dnia 24 stycznia 2017 r., V CSK 164/16; z dnia 26 maja 2017 r., I CSK 464/16). Mocą wiążącą objęte są ustalenia, które w związku z podstawą sporu stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia, oznaczony żądaniem pozwu i faktami przytoczonymi w celu jego uzasadnienia (art. 187 § 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 321 § 1 k.p.c.), ale nie kwestie wstępne, o których sąd rozstrzyga dążąc do wydania orzeczenia, ustalenia faktyczne i poglądy interpretacyjne stojące u podstaw prawomocnego orzeczenia bądź dalsze oceny niedotyczące stosunku prawnego stanowiącego podstawę żądania (por. m.in. niepublikowane wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14; z dnia 8 grudnia 2016 r., III CNP 29/15; z dnia 24 stycznia 2017 r., V CSK 164/16; z dnia 26 maja 2017 r., I CSK 464/16; z dnia 30 maja 2017 r., II PK 125/16; z dnia 13 października 2017 r., I CSK 46/17). Moc ta aktualizuje się w innym postępowaniu przede wszystkim wtedy, gdy występują w nim te same strony, chociażby w odmiennych rolach procesowych, a jego przedmiot wprowadzie wykazuje związek z przedmiotem procesu pierwszego, ale jest inny. Sąd musi wówczas przyjąć, że dana kwestia prawna kształtuje się tak jak przyjęto to wcześniej w prawomocnym wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2017 r., I CZ 46/17, niepubl.).

Nie ma więc podstaw do przyjęcia, że kwestia związania prawomocnym wyrokiem nadal budzi wątpliwości interpretacyjne, czy też stanowi taki istotny problem prawny, który wymaga rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Nie uzasadnia zaś istnienia wskazanych przesłanek „przedsądu” to, czy Sąd drugiej instancji prawidłowo wyłożył, bądź zastosował art. 365 § 1 k.p.c. przy ocenie wykonywania przez skarżącą pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie.

Skarżąca nie zdołała więc wykazać potrzeby rozpoznania jej skargi, wobec czego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.